Број 191. У Новом Саду, у петак 2. (15) септембра 1911. Година XLVI.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

Ово дана састаје се саборски одбор.

Дуго се није састао; одавна је било од сабора, па би му се могло догодити да што и заборави.

А тиче се велике свote, и то народно-црквеног новца. На сабору је било речи, да су радикали, да је радикални саборски одбор оштетио српске народне црквене фондове са преко 800 хиљада круна.

Радикални говорник у тој ствари, др. Миливој Бабић, рекао је онда на сабору ово: Ако већина сабора мисли, да је саборски одбор учинио несавесност и незаконитост, треба да тужи чланове саборског одбора суду. И да тражи, да врате онај новац, који су незаконито издали. Ако то не тражи данашња саборска већина, онда она помаже да се штете народни фондови, онда је та већина јатак у злу и помаже да се штити незаконитост.

Саборска већина изрекла је, да осуђује рад радикалног саборског одбора, али није смела да изрече, како радикалски саборски одбор треба предати суду. Него је закључила, да данашњи саборски одбор још извиди ту ствар, па онда да поступи према приликама. Дакле да још извиди, па онда према томе да тужи или не тужи.

Нема се ту шта више извијати. Сабор је већ пронашао да су фондови оштећени, и што ће те ту још даљи извијај. Треба ту ствар предати суду, као што су радикали тражили.

Него друкчије стоји са рачунима интеркалара (управе патријарашких добара за време док је била столица патријарха упражњена.) Ту је упућен саборски одбор да тужи. Па га молимо, да не би то заборавио, да учини одмах. Јер народ чека на то. Хоће да види: Је ли било ма и најмање неправилности, или је самосталска већина црни клеветник. Ту сад нит треба нити сме ико да се извлачи. Ту не треба нити сме ико да одуговлачи. — Изволите на суд.

На самоме сабору видели смо доста. Самосталци су крили свој извештај о интеркалару, и кад су га изнели пред сабор, тај је извештај киптио од лажи. Др. Жарко Миладиновић доказао им је то са толико примера, да су бледели и црвенили. И завршио је свој говор са речима: Видећемо се на суду!

Др. Владислав Манојловић рекао је онда ово: Васа Муачевић управљао је интеркаларом иза патријарха Ивачковића, па је за три године унесено у фондове само 65 хиљада круна. А радикали су само за једну годину дана унели у народне фондове 700 хиљада круна. Па опет су лопови они, који су за годину дана унели 700 хиљада круна, а они који су унели за 3 године само 65 хиљада круна, то су поштени људи.

Но не треба да судимо ми. Решено је да ова ствар иде на суд, па сад само да се не заборави и не одуговлачи. Ово нам се ваљда тек неће примити за зло.

* * *

У најновијем „Бранику“ има чланак: Радикали гладни на „Матицу Српску“. И вели: Хлеба господару, хлеба, хлеба! Каже, да су радикали употребили ову несрећу Матице Српске, да се дочепају њених чиновничких места. Они имају забога своје компетенте за сва чиновничка места у Матици.

И затим преклиње „Браник“ своје људе да дођу на Матичину скупштину. И вели: „Ако који од радикалних кандидата добије ма један глас релативне већине, него други, н. пр. наш кандидат, радикални кандидат је изабран за Матичиног чиновника. И онда неће више помоћи лелекање и кајање од стране наших људи, који су остали код куће.“

Овако пише „Браник“. Тако пише он. А овамо пребацује радикалима, да они хоће хлеба, хлеба, хлеба.

Јесте ли читали у „Застави“ да треба сви радикали да дођу на скупштину Матичину и да гласају на радикалне чиновнике? У „Застави“ излазе чланци, који говоре како да се преустроји Матица, а не ко ће да буде чиновник: да ли радикал или либерал. Хвала „Бранику“ што је показао и доказао: Ко су ти који хоће: Хлеба господару, хлеба, хлеба! Хвала „Бранику“ што је показао и доказао о чему он и његови лупају највише главу, кад је реч о Матици.

Ко ће да буде чиновник, је л' те? Па то је било и код избора данашњег Матичиног благајника. То им је било ван свега прво, па смо после и видели шта се догодило. И сад долазе поново с тим, да чиновник мора бити радикал и да пропаде свет, ако њихови људи у Матици не добију хлеба.

* * *

„Браник“ пише: „Ми дакле озбиљно опомињемо наше људе, и све праве пријатеље Матице Српске (ти прави пријатељи Матице су они, који хоће либералима да даду хлеба) да не изостану са ове главне скупштине. Радикали су као бакцили. Бакцили се свуда појаве гдје је вода мутна где има забуне, нечистоте, трулежа...“

Збиља! А ко је замутио воду у Матици? И од куд има тамо нечистоте и трулежа? Та ви сте имали метлу у рукама, и данашњи фишкал Матице је писао, да је он чувар чистоте у Матици.

А сад?! Сад признајете и сами нечистоту и трулеж. Што се бакцила тиче, који се ваљају по тој трулежи, ти су толики, да их народ види већ голим оком. Па ти бакцили уму и да говоре, ако не друго, а оно бар: хлеба, хлеба!

Бакцили ничу увек у трулежу, а не ван трулежа. Запамтите то!

Дечја депутација у Будимпешти.

Преко 150 дечака и девојчаца из Дунахарастија (код Будимпеште) дошли су са својим родитељима у Будимпешту, да од министра просвете траже отварање школе. Депутацију је предводио посланик Злински. Ова необична депутација изазвала је у Будимпешти опште изненађење, па се нашао у неприлици и министар просвете, гроф Зичи. Није му преостало друго, него да обећа отварање школе, јер у том селу (у непосредној близини Будимпеште) преко 200 деце не иде у школу, јер у постојећој школи нема за њих места. Држава нема новаца за школе, а нема их зато, што све прогута војска. Куенова је влада поднела предлог сабору да се терети за војску повисе са 166 милиона круна годишње, а што сваке године остане више од пола милиона деце без школе, то њу није ни брига. Ова је дечја депутација дошла баш у згодно време, да покаже сав јад и голотињу Куенове владавине. Владини листови жестоко осуђују ову дечју депутацију, јер је она бенгалском ватром осветлила жалосне прилике у Угарској.

Мили гост.

У среду и у четвртак бавио се у нашој средини г. Гига Гершић, бивши српски министар правде, државни саветник и професор београдског универзитета. Дошао је да посети своје пријатеље и познанике у Новоме Саду, за коју га варош вежу многе успомене. Он је као омладинац у Новом Саду био Милетићев сарадник, па је с њиме основао „Заставу“ у Будимпешти. Г. Гига Гершић је својим доласком обрадовао своје пријатеље и познанике.

Нема новаца — каже Штева.

Др. Стева Малешевић уплашио се, да ће му одузети фишкалат Матице Српске, а он је већ пре признао, да би се морао вратити у Сенту, ако га не би више бирали за Матичиног фишкала. У страха су велике очи, па се и Штева уплашио и богоради по „Бранику“ да се искупе сви либерали на Матичиној скупштини, јер би иначе он могао и пасти. Матичин је фишкалат његова дедовина, па би највећа неправда била, кад би се Штеви одузео. Зар не? Али Штеви је криво, што су се толики пријавили за Матичине чиновнике, па их плаши, да неће Матичини чиновници добивати плату, ако се не накнади Матици проневерена свота. Е баш је шаљив тај фишкал Штева! Пре неки дан говорио је, да је он осигурао Матици сву штету, а сад виче, да ће можда Матица изгубити, па неће бити новаца за чиновнике. Разуме се, ако Штева буде изабрат за фишкала — биће и плаће. За њега се мора наћи, а и за либерале, само за радикале неће бити! Но побринуће се већ Матичина скупштина, да надокнаде штету они, који су криви својим немаром. А они би хтели и да остану и даље на управи и да не накнаде штету и да се деру да ће Матица пропасти, ако не буду они и даље управљали и не буду гризли Матичине јасле. „Браник“ каже, да Матица има јасле, па мора бити да су слатке, кад их се фишкал Штева тако чврсто држи! Матичина скупштина треба да уништи либералске јасле у Матици, јер Матици не требају јасле.

Исповест Аце Новаковића.

Ђенерал Атанацковић је сутрадан пристао да уђе у заверу, али не као официр већ као политичка личност, па стога је изјавио, да у тој ствари неће потписати с официрима, јер није посао војске да ствара завере По његовом мишљењу официре не би требало увлачити у заверу. Атанацковић је захтевао, да после свргнућа краља Александра све четири странке саставе владу, па је тако и учињено 29. маја 1903. године. Новаковић жали, што је ђенерала Атанацковића увукао у заверу, али он се надао, да ће друкчије испасти. Но да није било ђенерала Атанацковића, ко зна, како би се свршило. Што после убијства краља Александра није било већег крвопролића, има да се захвали Атанацковићу, који је уживао велики углед у војсци, па стога се војска измирила са свршеним чином. Атанацковић је био противан убијству краља Александра. Новаковић је о завери известио Николу Пашића и Љубу Живковића као страначке вође. Пашића је нашао на Теразијама и говорио му је, да треба учинити крај несносном стању у Србији. Пашић као вођа највеће странке у земљи треба да узме учешћа у том послу. Пашић му је одговорио, да би требало нешто радити, али само опрезно и паметно. Уједно је додао, да ће посетити Новаковића у винограду, но после два дана је Пашић отпутовао са својом породицом на море. Новаковић је и Љубу Живковића срео на Теразијама, па му је говорио о завери, али је Љуба Живковић одговорио: Јесте, Аџо, све је тако, како ти говориш, само немамо кандидата! Новаковића је овај одговор наљутио, па је одмах напустио Љубу Живковића и не опростивши се с њиме честито. После тога су Генчић и Новаковић радили не тражећи везе са Пашићем и Љубом Живковићем, али су одлучили, да у случају успелог преврата присиле и Пашића и Живковића да пристану на све. Тако је и било 29. маја 1903. године, јер су их силом нагонили да уђу у министарство.

Прилози за Милетићев споменик.

У Чикагу (Америка) скупили су тамошњи Срби 25 долара (120 круна) а приложили су по 1 долар (5 круна): Јованка Душана Поповића, Перо Бубало, Марко Јокановић, Сава Јакшић, Иван Вучетић, Ненад Максимовић, Урош Дучић, Аћим Лугоња, Манојло Јовановић, Михајло Дучић, Никола П. Лекић (Њујорк); долар 1·50 (круна 7·50): Обрад Суботић; по 50 центи (круна 2·50): Милован Илић, Стојан Ивковић, Митар Шулић, Крста Ђорђевић, Тоша Мартиновић, Јово Ослић, Саво Чупић, Стево Грдинић, Лука Грковић, Јово Т. Марић, Јован Б Драгаш; по 25 центи (круна 1·25): Вељко Утвић, Андра Илић, Ђока Срданов, Душан Ћеловић, Илија Драгосавац, Урош Балтић, Илија Говедарица, Јозеф Предли, Душан П. Агијачић, Страхиња Буквић, Ђорђе Буквић, Мирко Мрконић, Јово Јелић Илија Тарајило, Пера Ћоликов, Лука Драгин, Ђуро Марић, Љубо Дакић, Душан Турмић, Гашо Милићевић, Никола Сораић, Симо Грковић, Тодор Гргур, Ђока Станков, Павле Хаџи Павловић (Њујорк); 15 центи (75 потура) Коста Радић; по 10 центи (50 потура): Крста Бошњак, Спасоје Вукојев, Илија Сораић, Ристо Слепчевић, Коста Шуковић, Јово Јововић, Васа Остојић. — Прилоге је донео собом Обрад Суботић, који се вратио из Америке и настанио у Српском Елемиру, свом родном месту.

*

Драгутин Варићак из Бешке (Срем) приложио је за Милетићев споменик 5 круна.

Српске вести из Америке.

Из Вадсворта у Америци јављају, да је тамо погинуо Ненад Божин, Србин из Стапара у Бачкој. Прегажен је треном, који му је одрезао обадве ноге и друкчије га свега измрцварио. Покојник је оставио у Стапару стару матер, двоје ситне деце и жену. Његова браћа од стрица, Мишко и Ђура Божин, из Кливланда, сахранили су га тамо у далекој туђини. Опојао га је руски свештеник уз помоћ српског учитеља Мана Момчиловића из Кливланда, који се над отвореним гробом опростио са покојником у лепом говору. — Из Сентлуиса у Америци јављају, да се 6. августа о. г. венчао тајник друштва „Српске Омладине“, Милош Дотлић, син Паје и Милице Дотлић из Новог Сада са Маром Ђорђевићевић, ћерком Стеве и Ленке Ђорђевић из Вршца У сватовима је било много Срба Херцеговаца, а свирао је српски тамбурашки збор „Српска Вила“. Сватове је поздравио учитељ Паја Вељков.

„Не слаже се с његовим уверењем“.

Социјалисте су прошле недеље одржали збор у Сомбору, на коме су протестовали против прогона штампе, и наметања грдних терета за војску, а тражили су опште, једнако и тајно бирачко право и одобрили опструкцију На тај су збор позвали и дра Давида Коњовића, сомборског посланика на угарском сабору, но он је изјавио да не може доћи, јер се не слаже с његовим политичким уверењем оно, што хоће социјалисте. Према томе Коњовић није пријатељ оштег, једнаког и тајног бирачког права, мада је пре избора обећавао, да ће гласати и радити за опште бирачко право. Јест, али то је било пре избора, а сад му Куен и Тиса заповедају, да не сме бити за опште бирачко право.

Бацио жену са воза.

Шандор Ковач, ратар из Хајдусобослова, путовао је железницом са својом женом у Пишпекладањ. Ковач је био љубоморан на своју жену, те кад је погледала једног од путника, он ју је напао. Она се бранила и почела смејати. То је Ковача ражљутило до беснила па је почео жену тући, но жена се није дала, па је и она почела ударати мужа. Двојица од путника хтели су их развадити, али није успело, па се повукоше у ходник вагонски. Ковач је тада извукао жену у ходник, отворио врата и изгурао жену Железнички је воз ишао највећом брзином, а несрећна је жена пала међу точкове, који су је растргли на комаде. Један од путника је тада повукао знак за опасност и воз зауставио, али је касно било. Жандармерија је Ковача ухапсила.

Кратке вести.

— При избору евангеличке црквене скупштине у Булкесу (Бачка) победила је немачка народна странка са 614 против 86 гласова. Немци су у Булкесу увек били чланови народњачке странке.

— У Новој Пешти умрле су две особе д колере, и то један радник у Лајнеровој фабрици, где се прво појавила, колера и чувар болнице за заразне болести. И његова се жена разболела од колере

— Између Мароканаца и шпањолске војске дошло је код Мелиле до крвавог окршаја. Мароканци су уништили једну шпањолску пуковнију. Шпањолска влада је послала у Мелилу 60 хиљада војника.

— Старатељ основне школе у Победину скинуо је са школе мађарски и поставио словачки натпис, јер у њој уче само словачка деца.

— У Бечу се пронео глас, да је умро принц Луитполд, који је вршио дужности баварског краља, пошто је краљ Ото душевно болестан. Луитполд имао је више од 90 година

— У Прагу се пронела вест, да се побунила једна компанија 102. регименте и да су побуњени војници убили једног капетана и два надпоручника. Побуњени војници дотерани су у Праг. Званично се побија ова вест, него је истина, да је један војник из непажње убио свога капетана.

— На Ријеци (Фијума) била је велика демонстрација, јер је полиција забранила приказ једног комада, који је уперен против Аустрије. Демонстранти су чланови гимназијског друштва. Многи су оптужени због увреде краља.

— У Лорину и Сенетјену (Француска) дошло је до крвавог сукоба између побуњених жена и војске. Жене се буне због скупоће. Војска је пуцала и многе ранила.

Прилажимо у изборни фонд!

Позивамо наше једномишљенике, да прилажу у изборни фонд српске народне радикалне странке. Прилози се шаљу на адресу: Др. Јован Радивојевић-Вачић, адвокат. Земун

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Трговина.

Будимпешта, 1. септембра 1911.

(Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 19 к. 85 п. до 20 к. 55 п.

Јечам за храну 17 к. 60 п. до 18 к. 40 пот.

Јечам за кување пива — к. — п. до — к. — п.

Зоб прве каквоће 18 к. 95 п. до 19 к. 25 п.

Зоб средње каквоће 18 к. 45 п. до 18 к. 55 п.

Кукуруз домаћи 17 к. 70 п. до 17 к. 80 п.

Термини.

Жито за октобар 28 кр. 06 пот. до 15 к. 88 п.

Раж за октобар 1911. 20 к. 66 п. до 24 к. 68 п.

Кукуруз за мај 1912. 16 к. 78 п. до 16 к. 80 пот.

:: ШТЕЛАЖИ ::
на продају.

Имадем штелаже у 3 дела за шпецерајску радњу, са две тезге, кантар велики и мали и са осталим потребним мерама, велико жрњало за мак, продајем по врло умереној цени, пошто престајем држати трговину.

Пера Матић трговац
1515 2—6 **у Старом Бечеју.**

ЗА СВОЈУ ТРГОВИНУ

потребујем старијег помоћника мануфактурне струке који у радњу 1. октобра може ступити 1513 3—3

Драгутин Стајић и Друг
Сентомаш.

ДРВА ЗА ГОРИВО

препоручује за наступајућу зимску сезону. На лиману на другу идући гвозденом мосту с десне страна.

Виша Гложански
дрвар у Новом Саду.
1485 2—4

Сад је време

да се саде лукови зумбула, лале и др. зимског цвећа, зато поручујте најбоље холандске лукове само из семенарске трговине

Тиме Владисављевића
БЕОГРАД.

На ову робу не плаћа се царина. 1375 4—5

ЗА ИЗДАВАЊЕ у Новом Саду ::

две пекарске фуруне са целим прибором, један леп велики локал за радњу, једна нова машина за мешење хлеба на продају или под закуп.

Две хиљаде картона марака у џаку, сасвим фришке паковане.

Упитати администрацију „Заставе“ под знаком „Ж. П.“
1376 2—6

Карловачка вина!!

Изврсна, од више година

црна и бела вина,

ружице, ризлинга, скадарке и фурминта, све одабране феле.

Има још 150 хектолитара нова лањска бела вина, која исто тако као особита препоручујем.

Имам још 10 хекти комовице РАКИЈЕ на продају.

○ ЦЕНЕ СУ УМЕРЕНЕ ○

сва су вина из сопствених винограда

Марко Ј. Поповић
поседник виногради
1132 11—12 у Срем Карловци.

Творница кожа
Српске Штедионице Д. Д.
у Новом Саду (Ujvidék)
довршила је нову — већу — партију говеђијих **кожа за ЂОНОВЕ,**
те продаје исте
ПО НАЈУМЕРЕНИЈОЈ ЦЕНИ.

Како је ова роба по стручњачком мнењу, **ванредно добро израђена**, то ће купци и и ову већу партију, као и остале, брзо разграбити. Зато, коме је ова роба потребна

НЕКА СЕ ЖУРНО ОБРАТИ НА
Творницу кожа
Српске Штедионице
Д. Д. у Новом Саду
(Ujvidék) 1523 1—3

Издаје се Крчма
!! ПОД ЗАКУП !!

5. октобра 1911. у 10 сати пре подне издавање опћина у Лежимиру своју новосаграђену крчму, која врло добро ради, под закуп. 1522 1—3

У Лежимиру, 5 септембра.
Поглаварство опћине.

У ПАЖЊУ!

Имам на продају неколико вагона славонске беле јасеновине нарочито коларског материјала. Дужине су 2—5 м. а дебљине 20—30 цм. Роба је добра и сува а мање од једног вагона не дајем.

Никола М. Петровић
1503 2—6 **Шид** (Срем).

ВАШАРСКА ОБЈАВА.

Сентомашки јесењи

ВАШАР

одржаће се у недељу 4 (17.) септембра т. г. на који ће бити дозвољено дотеривање сваковрсне марве из свију места где заразе нема. **Општинско**
1504 3—3 **поглаварство**

Нова растова бурад
ЗА ВИНО

јака и добро израђена прве врсте, од 50 до 800 литара, имам на продају.

Светислав Пандуров
пинтер, Панчево Almás út. 19 sz.
1235 7—10

За своју шпецерајску трговину
потребујем млађег
ПОМОЋНИКА
који може одмах ступити.

С. П. Јовановић,
1077 5—5 **Панчево.**

Част ми је овим п. н. г. Новога Сада и околине до повољног знања ставити, да сам преузео

БРАВАРСКУ РАДЊУ

уд. Стојановић,

коју ћу од сад лично водити ја који сам више година као браварски помоћник у престолници, по бољим радионицама те струке провео. Препоручујући се пажњи п. н. г. молећи за што обилатију потпору.

1271 4-5 С поштовањем
Доброслав Пејаковић
бравар, баштенска ул. бр. 8.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.